

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення зміни до Розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України щодо вжиття невідкладних заходів із прискорення паювання земель державної власності (реєстр. № 6433 від 11 травня 2017 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 28 лютого 2018 року (протокол № 67) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення зміни до Розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України щодо вжиття невідкладних заходів із прискорення паювання земель державної власності (реєстр. № 6433 від 11 травня 2017 року), поданий народним депутатом Рабіновичем В.З. (далі – Законопроект).

Згідно з поясннюальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою відновлення соціальної справедливості та забезпечення реалізації конституційного права громадян на землю як об'єкта власності Українського народу шляхом отримання кожним громадянином 0,3 гектара земель державної форми власності з метою запобігання їх подальшого розграбування.

Для досягнення мети автором пропонується доповнити Розділ X «Перехідні положення» Земельного кодексу України новим пунктом, яким передбачити, зокрема таке: «Встановити, що всі землі державної форми власності підлягають паюванню шляхом передачі у власність кожного громадянина України 0,3 гектара із виділенням земельної ділянки в натурі (на місцевості). Така земельна ділянка може бути об'єктом купівлі-продажу, дарування, міни, успадкування, застави».

Законопроектом пропонується визначити передік земель та земельних ділянок державної власності, не можуть передаватися у власність громадян. Крім того, законопроектом передбачено встановлення процедури отримання громадянами земельних ділянок.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України визначається, що Україна є демократичною, соціальною, правою державою (стаття 1), держава

відповідає перед людиною за свою діяльність, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), в Україні визнається і діє принцип верховенства права, Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша і друга статті 8), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Загальна спрямованість Законопроекту узгоджується з положеннями частини другої статті 13, частини першої статті 14 та частини третьої статті 41 Конституції України, згідно з якими кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності Українського народу, у тому числі й землею, відповідно до закону. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності, зокрема землею як основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, відповідно до закону.

Крім того, зміст Законопроекту враховує норму статті 16 Основного Закону України щодо забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України.

Варто відзначити, що держава, надавши громадянам та юридичним особам право користування землями державної та комунальної власності, вправі на рівні закону визначити порядок його набуття, у тому числі шляхом проведення конкурсних процедур. Водночас закони, які визначають порядок реалізації встановлених Конституцією України та міжнародними договорами прав і свобод людини і громадянина, у тому числі порядок набуття права користування земельними ділянками, не повинні звужувати, заперечувати чи в будь-який інший спосіб обмежувати ці права і свободи.

Запропонована Законопроектом процедура набуття права власності на земельні ділянки у розмірі 0,3 гектара державної форми власності, кореспондує конституційним принципам рівності (частина перша статті 21, частина четверта статті 13, стаття 24 Основного Закону України) та справедливості.

Беручи до уваги позицію Конституційного Суду України, можна дійти висновку, що закони, інші нормативно-правові акти, які визначають порядок реалізації встановлених Конституцією України та міжнародними договорами прав і свобод людини і громадянина, у тому числі порядок набуття права користування земельними ділянками, не повинні звужувати, заперечувати чи в будь-який інший спосіб обмежувати ці права і свободи. Порядок передачі у користування земельних ділянок державної та комунальної власності не повинен встановлювати обмеження щодо виникнення цього права у громадян (абзац п'ятий підпункту 5.5. пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005).

Так, частина друга статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод також надає державі право вводити в

дію такі закони, які, на її думку, необхідні для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.

Водночас держава в особі органів державної влади та органів місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією, уповноважена здійснювати права власника від імені Українського народу щодо землі та встановлювати вимоги до осіб, які претендують на отримання в користування сільгоспугідь, які є достатніми та необхідними для їх ефективного та раціонального використання. Крім того, держава на виконання вимог частини другої статті 41 Основного Закону України визначає правовий режим власності, зокрема порядок її набуття, щодо об'єктів права власності Українського народу, у тому числі й землі.

Відповідно до пунктів 1, 5, 7 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, засади використання природних ресурсів, правовий режим власності.

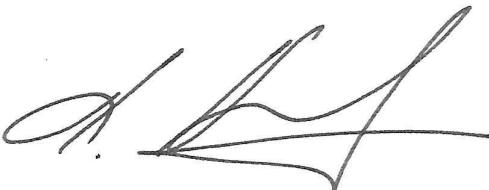
Правовий режим власності означає врегулювання нормами закону земельних відносин, порядку та умов поділу земель на категорії, правове визначення форм власності на землю, порядку набуття і здійснення права власності, а також права постійного чи тимчасового землекористування щодо управління землями тощо, реалізацію та позбавлення цього права, функції, компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування (абзац другий пункту 6 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005).

У свою чергу, частиною першою статті 142 Конституції України визначається, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України). З огляду на зазначене, законодавча ініціатива є предметом правового регулювання закону та узгоджується з Конституцією України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення зміни до Розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України щодо вжиття невідкладних заходів із прискорення паювання земель державної власності (реєстр. № 6433 від 11 травня 2017 року), поданий народним депутатом Рабіновичем В.З., не суперечить нормам Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ